

دیوان کمال الدین اسماعیل اصفهانی

(غزلیات و رباعیات)

تصحیح و تحقیق

دکتر محمد رضا ضیاء

www.ketab.ir

[ویراست دوم]

www.ketab.ir

سرشناسه	کمال الدین اسماعیل، اسماعیل بن محمد، ۴۵۶۸ - ۶۳۵ ق.
عنوان قراردادی	Kamal - al - Din Ismaill Isfahani, Proximately
عنوان و نام پدیدآور	دیوان
مشخصات نشر	دیوان کمال الدین اسماعیل اصفهانی (غزلیات و رباعیات) / تصحیح و تحقیق محمدرضا ضیاء.
مشخصات ظاهری	تهران: انتشارات دکتر محمود افشار با همکاری سخن، ۱۴۰۰.
فروست	۵۰۵ ص.
شابک	مجموعه انتشارات تاریخی و ادبی دکتر محمود افشار؛ ۲۶۲. گنجینه زبان و ادبیات فارسی دری؛ ۹۰.
وضعیت فهرست نویسی	۴-۷۰-۶۴۴۱-۶۲۲-۹۷۸
موضوع	فیبا
موضوع	شعر فارسی -- قرن ۷ ق.
شناسه افزوده	Persian Poetry -- 13th Century
رده بندی کنگره	ضیاء، محمدرضا، ۱۳۶۲ -، مصحح
رده بندی دیوبی	PIR ۵۲۸۶
شماره کتابشناسی ملی	۸۶۱/۳۱
	۷۲۷۹۲۹۲

دیوان کمال الدین اسماعیل اصفهانی

(غزلیات و رباعیات)

www.ketab.ir

دکتر محمد رضا فیاض

کاوه حسن بیگلر

نرگس عباسپور

صدف

مهارت نو

فرد

۱۱۰۰ نسخه

۱۴۰۲

انتشارات دکتر محمود افشار

خیابان ولی عصر، بالاتر از پارک وی، خیابان عارف نسب، کوی دبیر سیاقی (لادن)، شماره ۶

تلفن: ۲۲۷۱۷۱۱۴ دورنما، ۲۲۷۱۷۱۱۵

با همکاری انتشارات سخن

خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان وحید نظری، پلاک ۴۸

تلفن: ۵-۶۶۹۵۳۸۰۴ دورنما، ۶۶۴۰۵۰۶۲

تلفن تماس برای تحویل کتاب در تهران و شهرستان‌ها

۵-۶۶۹۵۳۸۰۴

تصحیح و تحقیق

گرافیس، طراح و مجری جلد

حروفچینی و صفحه‌آرایی

لینوگرافی

چاپ متن

صحافی

تیراژ

چاپ دوم

با تجدیدنظر و اصلاحات

ناشر

فهرست مطالب

۱۷.....	یادداشتی بر چاپ دوم
۱۹.....	۱. شرح احوال
۱۹.....	۱.۱. گذری کوتاه بر زندگی کمال اسماعیل
۲۱.....	۲.۱. محیط خانوادگی شاعرانه
۲۲.....	۳.۱. فرزندان
۲۲.....	۴.۱. داغ فرزند
۲۵.....	۵.۱. واکنش به تولد دختر
۲۷.....	۶.۱. سفرها
۲۷.....	۷.۱. شغل و معیشت
۲۸.....	۸.۱. بیماری چشم
۲۸.....	۹.۱. بیماری پوستی
۳۰.....	۲. ویژگی های ظاهری
۳۰.....	۱.۲. فربهی
۳۰.....	۲.۲. کم مویی
۳۰.....	۳. کمال و جمال
۳۰.....	۱.۳. کمال یا جمال؟
۳۲.....	۲.۳. کمال و جمال و رقابت با خراسان
۳۴.....	۳.۳. کمال و جمال و نگاه به وطن
۳۶.....	۴. سبک سخن کمال اسماعیل
۳۶.....	۱.۴. کمال و طرز اصفهانی
۳۷.....	۲.۴. طرز مدققانه
۳۷.....	۳.۴. خلاق المعانی
۳۹.....	۵. اشتغالات ذهنی و مضامین شعری و ژانرهای نویافته در دیوان کمال اسماعیل

یادداشتی بر چاپ دوم

نشسته من به سپاهان، سفیر اشعارم به چار گوشه عالم بزد شکایت من

جای شادی است که در این روزگار سفیر اشعار کمال در مدتی کوتاه به چهار گوشه عالم رسید. در این نوبت کوشیده ام برخی نواقص چاپ اول را برطرف کنم و اینجا از جناب دکتر وحید عیدگاه که در مواضع متعدد تذکراتی ستودمند دادند، سپاسگزاری می‌کنم.

در جلسه نقد کتاب، که به همت انجمن علمی دانشجویی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران و آقای سجاد دلیر تشکیل شد، جناب استاد سید علی میرافضلی برخی اشکالات کار را گوشزد و با یادداشتی جداگانه مرا تشویق کردند که انگیزه‌ای مضاعف به من داد و نسخه کتابخانه میشیگان (با علامت اختصاری «میش» از حدود قرن دهم) را شناسانند که در این چاپ از آن دست‌نویس بهره بردم. هم‌چنین از آقای دکتر سید مهدی طباطبایی و آقای فرشید واریانی ممنونم که بعضی دیگر از اشکالات کار را برشمردند.

در چاپ پیشین، بیش از دویست رباعی نویافته را عمدتاً از نسخه «ک» نقل کردم و به دلالت جناب میرافضلی بعضی از آن‌ها را در نسخه «فی» یافتم و نیز حدود صد رباعی نویافته دیگر از این نسخه به دست دادم. متأسفانه کیفیت اسکن این نسخه پایین بود و کوشش برای گرفتن تصویری با کیفیت بیشتر از مجلس شورا ناکام ماند. دوستان عزیزم دکتر مهرداد چترایی و دکتر فرزاد ضیایی، در مواضعی باریگر بنده در خواندن بعضی ضبط‌های نابسامان این نسخه بودند.

روزی که می‌خواستم این اشعار را از نسخه «ک» نقل کنم، به دلیل تأخر نسخه و تک منبع بودن، با تردید بسیار این کار را انجام دادم. ولی امروز به قطعیت رسیده‌ام که برای تصحیح

دیوان‌های شاعران قدیم، حتماً باید تمام اشعاری را که در نسخ می‌یابیم نقل کنیم، کما اینکه اکنون بسیاری از آن رباعیاتی که من گمان می‌کردم تنها در یک نسخه آمده، پشتوانه‌ای از دست‌کم یک نسخه دیگر یافته و اگر آن زمان آن‌ها را نادیده گرفته بودم، بسا که این پشتوانه هم نادیده گرفته می‌شد. نسخه «فی» تاریخ کتابت ۱۲۶۸ دارد که بسیار متأخر است، ولی تصوّر من این است که اولاً این تاریخ مربوط به برگ آخر است که با خطی متفاوت و بعداً افزوده شده و خود نسخه قدیم‌تر است و از سویی، به دلایلی احتمال می‌دهم که این دست‌نویس از کتابی بسیار کهن‌تر نوشته شده. از جمله اینکه رباعیات این نسخه به سیاق دست‌نویس‌های قدیمی تبویب موضوعی شده است، نه الفبایی.

در این چاپ چند فهرست دیگر به کتاب افزوده شده و نمایه اعلام تکمیل شده که در این مهم دوستان ارجمند دکتر حمیدرضا دهقانی‌پور و جناب آقای نصرالله ریاحی دبیر بازنشسته ادبیات شهرکرد، بی‌مزد و منت و بلا لطف تمام یاریگر من بودند.

در پایان باید از دکتر محمد افشین‌وفایی نماینده گزاری کنم که اهل فن می‌دانند با آمدنش به این انتشارات، کارها از لونی دیگر شد.

اصفهان بهاری

۱۴۰۱